

MENSEN VAN TOEN

Familiekundig tijdschrift

juni 1997 — jaargang 7 — aflevering 2

Afgiftekantoor 9850 Nevele

UITTREKSEL POORTERBOEK VAN AARDENBURG. POORTERS UIT HET MEETJESLAND

Toen prins Maurits na een veldtocht in 1604 het huidige gebied van West-Zeeuws-Vlaanderen onder het gezag van de Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Provinciën had gebracht, had hij in feite een troosteloos, ondergelopen en ontvolkt gebied in handen gekregen en waren de stadjes grotendeels verwoest. Al twintig jaar heersten er oorlogstoestanden en had de overwegend katholieke bevolking de wijk naar Vlaanderen genomen en de protestanten waren naar het noorden vertrokken. Er ontstond nu een betrekkelijke rust, hetgeen zich stabiliseerde na de afkondiging van het Twaalfjarige Bestand in 1609.

Het hoog en droog gelegen Aardenburg, al 500 jaar een stedelijke vesting, werd militair gemoderniseerd en er vestigde zich geleidelijk aan een protestantse bevolking. De organisatie van het stedelijke bestuur werd opgezet volgens richtlijnen van de Staten-Generaal en het **poorterschap** werd geregeld in de **Costumen** en **Privilegien** der Stad en **Schependom** van **Aardenburg**. De bepalingen omtrent het poorter- of **burger**schap waren gebaseerd op vroegere privileges.

Het poorterschap was belangrijk omdat het bescherming gaf, **zoniet** van de wieg tot het graf, **danwel** in kommervolle omstandigheden. Wilde men zijn ambacht uitoefenen, dan was men verplicht zich bij een gilde aan te sluiten (gildendwang), waarvoor men dan weer het poorterschap moest bezitten.

Het poorterschap werd verkregen door geboorte of door inschrijving. De inschrijving gebeurde in het poorterboek door vermelding van **inschrijfdatum**, naam, beroep, (**syne style**) en plaats van afkomst. Vanaf 1667 werd daaraan ook de leeftijd toegevoegd.

Voor de inschrijving moest een verzoek worden ingediend en een getuigschrift van goed gedrag - afgegeven door de magistraat van de laatste woonplaats - worden overgelegd. Vervolgens werd men uitgenodigd om voor het schepenbestuur de eed van trouw af te leggen, vond de inschrijving in het poorterboek plaats en werd als bewijs van **inschrijving** een burgerbrief verstrekt.

De Aardenburgse poorterboeken beslaan de periode van 17 mei 1610 tot en met 28 juli 1788 en omvatten vier delen. Het eerste deel omvat de periode tot en met 18 november 1669, maar is kennelijk gekopieerd naar het tweede deel dat doorloopt tot en met 2 september 1680. Het derde

deel loopt tot en met 21 juni 1728. Deze drie delen zijn door de onlangs overleden G.A.C. van **Vooren**, oud-gemeentesecretaris van Aardenburg, bewerkt en in 1965 gepubliceerd in **Gens Nostra**, het verenigingsblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging. C. Roodenburg had in 1963 daarin reeds deel 4 gepubliceerd.¹

Met het doorzetten van de contra-reformatorische maatregelen in Vlaanderen werd Aardenburg door zijn ligging in het Vlaamse gebied de eerste pleisterplaats voor de Vlamingen die om geloofswille uitweken naar het protestantse noorden. Velen bleven in Aardenburg, dicht bij hun geboortegrond en met de hoop om te zijner tijd terug te keren, anderen trokken verder Zeeland in of nog verder naar Holland.

Van **Vooren** vermeldt dat in de periode van 1604 tot 1700 het aantal Vlamingen onder de nieuwe poorters 60% bedroeg. Dit waren allen protestanten van doopsgezinde of calvinistische **gezinte** en globaal gezien afkomstig uit drie streken: het huidige op elkaar aansluitende gebied van Frans-Vlaanderen en de Westhoek, de streek tussen Kortrijk en Torhout en het heden ten dage als Meetjesland aangeduide gebied ten noordwesten van Gent. Na 1700 hield de toestroom op en zijn de inschrijvingen van Vlamingen slechts incidenteel en bevinden zich daaronder ook rooms-katholieken.

Met de inlijving bij de Franse Republiek in 1794 verviel het instituut van gilden en het poorterschap en werden de poorterboeken niet meer geopend om nieuwe burgers in te schrijven. Zij bevinden zich nog steeds in gemeentearchieven.

Uit de boven genoemde publicaties heb ik het hierna volgende overzicht samengesteld van poorters die uit het Meetjesland kwamen. De met een * aangeduide personen betreffen de doopsgezinden die vermeld zijn in het septembernummer van Mensen van **Toen** van 1996. Van de met een # aangeduide personen heb ik nog verdere gegevens gevonden en in een artikel elders in deze aflevering zijn die voor deze personen samengevat.

Vic POOLEN, Gouda (NL)

1. Bronnen:
G.A.C. VAN VOOREN, De *Aardenburgse* poortersboeken (1610-1788), in *Gens Nostra*, jg. 1965, blz. 251-256, 282-284 en 320-328.
C.ROODENBURG, Lijst van personen die zich in *Aardenburg* gevestigd hebben van 16 mei 1729 tot 28 juli 1788, in *Gens Nostra*, jg. 1963, blz. 17-23.

Datum	Afkomstig	Familienaam	Voornaam	Geboortejaar	Beroep
16.06.1670	Aalter	Acker, van	Jan	± 1634	linneweaver
19.12.1667	Aalter	Hecke, van	Jan fs Lus	± 1627	weaver
08.01.1776	Adegem	# Bankaert	Cornelis	± 1727	coopman
11.07.1787	Bassevelde	# Huughe	Petrus Bern.		med. Docter
11.11.1641	Bassevelde	# Meensel, van	Andries		apotecaris
16.04.1663	Bassevelde	# Meensel, van	Hendrick		beenhouwer
24.05.1670	Bellem	Danckaert	Joos	± 1637	backer
12.01.1637	Eeklo	Rijcke, de	Arnout		
19.12.1668	Eeklo	Velde, van de	Guilliams		
17.06.1726	Eeklo	# Vlieger, de	Pieter	± 1675	herbergier
24.03.1633	Evergem	Vriese, de	Pieter		lijneweaver
23.08.1664	Kaprijke	Vergauwe	Passchier		lantsman
04.11.1641	Knesselare	Vooren, van	Jan		molenaer
06.06.1611	Landegem	Lokum, van	Jacob		lantman
29.06.1654	Lovendegem	* Cuijper, de	Abraham		coopman
08.06.1655	Lovendegem	. Slock	Francoijs		
18.05.1646	Lovendegem	* Sluijs, van	Maerten zv. Guilliams		backer
10.03.1678	Maldegem	# Wulf, de	Jan	± 1655	winckelier
04.06.1668	Merendree	Hecke, van	Joos	± 1618	weaver
13.11.1662	Middelburg	# Derckels	Pieter		coopman
13.06.1689	Middelburg	Dhaeghe	Jan	± 1652	hovenier
15X14.1697	Middelburg	Spinjole	Jan	± 1667	weaver
22.03.1614	Nevele	# Daele, van	Gabriel zv. Pieters		
16.04.1663	Oosteeklo	# Maertens	Jan		linneweaver
16.04.1663	Oostwinkel	# Boerte, de	Nicolaes		toebackvercooper
02.06.1642	Oostwinkel	Louijs	Jan		weaver
29.06.1654	Oostwinkel	# Muijnck, de	Gillis		winckelier
29.06.1654	Slijdinge	* Goethals	Lieven		granier
24.03.1633	Slijdinge	* Hebberecht	Stoffel		
04.11.1641	Slijdinge	* Maertens	Adriaen		backer

Datum	Afkomstig	Familienaam	Voornaam ,	Geboortejaar	Beroep
2799.1784	St.-Jan in Eremo	# d'Halle	Maximiliaan J.	± 1737	timmerman
20.02.1668	St.-Laureins	Bolle	Jan		schipper
X5.04.1697	St.-Laureins	Vilder, de	Jacob	± 1671	timmerman
31.10.1740	St.-Margriete	# Timmerman	Joos	± 1691	arbeider
25.06.1660	Ursel	# Kerrebrouck	Gillis		
14.12.1699	Ursel	# Obstal, van	Hubregt	± 1667	arbeider
28.06.1660	Ursel	Vijncke zv Jan	Pieter		
10.05.1649	Waarschoot	* Marieman	Guilliamé		metselaar
02.06.1642	Waarschoot	# Meulewe	Jan		smidt
04.11.1641	Waarschoot	* Sluijs, van	Jooris		wijnkelier
06.08.1649	Waarschoot	. Sluijs, van der	Maerten zv. Guilliaume		
24.03.1633	Waarschoot	* Versluis	Charles		
3098.1666	Waarschoot	* Vliegén, van	Jooris zv. Pieters		wever
27.02.1690	Zomergem	# Bonne	Jan	± 1669	lynenwever
11.01.1655	Zomergem	* Claijs	Jan		
29.06.1654	Zomergem	Coppens	Joos		coopman
18.05.1646	Zomergem	* Sluijs, van der	Guilliamé zv. Jan		lackencooper

* = Menist, vermeld in Mensen van Toen, jg. 1996, afl. 3.

= Voor aanvullende gegevens zie elders in deze aflevering